

Донбаська державна машинобудівна академія
Економіко-гуманітарний факультет
Кафедра українознавства та гуманітарної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні Вченої ради
Голова Вченої ради
Ректор ДДМА

В. А. Федорінов
(підпис, ініціали, прізвище)
протокол № 01 від 28 серпня 2012 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Етика сімейних відносин»
(назва дисципліни)

для напрямів підготовки (спеціальностей):

6.030504 “Економіка підприємства”, 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.050101 “Комп’ютерні науки”, 6.050502 “Інженерна механіка”, 6.050401 “Металургія”, 6.050402 «Ливарне виробництво», 6.050504 “Зварювання”, 6.050503 «Машинобудування», 6.050702 “Електромеханіка”, 6.050202 “Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології”, 6.030502 «Економічна кібернетика»

денна форма (за вільним вибором студента)

Декан факультету
економіко-гуманітарного
(назва факультету)
С. Г. Прийменко
(підпис, ініціали, прізвище)

Програму рекомендовано кафедрою
українознавства та гуманітарної освіти
Протокол № 20 від 14 червня 2012 р.
(протокол, номер, дата)

Завідувач кафедри українознавства та
гуманітарної освіти
Т. В. Кудерська
(підпис, ініціали, прізвище)

І ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Робоча програма з дисципліни “Етика сімейних відносин ” складена на кафедрі українознавства та гуманітарної освіти. Типової програми навчального курсу не існує, тому що цей предмет є дисципліною вільного вибору і викладається спеціалістам.

Методологічною основою дисципліни “ Етика сімейних відносин ” є дисципліни “Психологія”, «Філософія», “Політологія”, “Соціологія». Оволодіння в процесі занять історичним та культурним змістами формування родинних стосунків та механізмами формування шлюбу, як соціального інституту; типологією родин та правові аспекти шлюбно-родинних відношень; функціями та життєвими циклами сім’ї, передбачає придбання студентами як теоретичних знань, так і вироблення конкретних умінь та навичок. В процесі навчання передбачається використання таких активних методів як проведення рольових ігор, аналіз конкретних ситуацій, обговорення тематичних відеозаписів, тестування, а також виконання індивідуальних завдань за розділами курсу.

Вивчення теоретичного матеріалу супроводжується практичними заняттями, роздавальним та відео матеріалом по розділам дисципліни.

ІІ РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Розподіл навчальних годин за триместрами і видами навчальних занять здійснюється відповідно до робочих навчальних планів за такою формою:

Таблиця 1 - Розподіл навчальних годин за триместрами і видами навчальних занять

Триместр (семестр)	Кредити ЕСТ S	Розподіл за триместрами (семестрами) та видами занять, годин							Вид підсум. контролю
		Загальний обсяг	Аудиторні заняття					Самост. робота	
Усього	Лекції		Лаб. роботи	Практичн.	Кон. знань				
Повний курс (денна форма навчання)									
5-6, 9-10	1.5	54	18	10	0	8		36	МК

III МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

III.1 Мета викладання дисципліни

Мета викладання курсу – оволодіти психологічними закономірностями функціонування таких важливих соціальних інститутів як шлюб та родина. Ознайомити студентів з основними проблемами родини, з тенденціями розвитку родинно-шлюбних стосунків, а також з методами дослідження та корекції родинних проблем. Дисципліна вводить на другому курсі навчання освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра. Цей навчальний курс включає (54 год.) відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) за вибором вищого навчального закладу.

III.2 Завдання вивчення дисципліни

У даній дисципліні вивчаються теоретичні основи та доводяться практичні рекомендації щодо основних проблем сучасної сім'ї. Ознайомлення з основними тенденціями розвитку сімейно-шлюбних відносин. Огляд методів вивчення подружніх відносин. Навчання прийомам визначення причин і усунення подружніх конфліктів. Вивчення дисципліни передбачає вирішення наступних завдань:

допомогти студентам:

- придбати знання в області сучасних сімейно-шлюбних відносин.
- навчитися самостійному аналізу і корекції сімейно-шлюбних проблем.
- оволодіти різноманітними методиками дослідження сімейно-шлюбних проблем.

В результаті вивчення дисципліни “Етика сімейних відносин” спеціаліст повинен знати:

- історичні та культурні змісти формування родинних стосунків та механізмами формування шлюбу, як соціального інституту;
- типології родин та правові аспекти шлюбно-родинних відносин;
- функції та життєві цикли сім'ї
- фази шлюбних відносин;
- сімейну конфліктологію;
- психологія міжособистісних відношень в сім'ї.
- вплив гендерних розбіжностей на сімейно-шлюбні відносини;
- вміти:

після вивчення курсу студенти повинні вміти:

- застосовувати прийоми визначення причин конфліктів і вирішувати подружні конфлікти;
- володіти такими поняттями, як «задоволеність шлюбом», «подружня сумісність»;

- володіти психологічними особливостями сімейного виховання.
Оволодіти навичками:
- діагностики міжособистісних відношень у родині;
- діагностики психологічної атмосфери у родині;
- психологія вибору шлюбного партнера;
- оволодіти тактиками розв'язання конфліктів;
- оволодіти психологічними особливостями сімейного виховання.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV.1 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Розподіл навчального часу за темами наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 - Розподіл навчального часу за темами

Найменування розділів модуля	Розподіл за семестрами та видами занять						
	Всього	Лекції	Практичних занять	Семінарів	Лаб. Раб.	практика ют. ' Комп	СРС
Тема 1. Проблеми любові та шлюбу	8	2					6
Тема 2 Вибір партнера та шлюбно-сімейна сумісність.	12	2		2			8
Тема .3 Сімейна конфліктологія	12	2		2			8
Тема 4. Проблема сімейного спілкування (ревності, зради)	10	2		2			6
Тема 5. Психологія взаємовідношень в сім'ї (психологічні особливості сімейного виховання). <i>Контрольна робота</i>	12	2		2			8
Всього:	54	10		8			36

Повний курс

Модуль. Етика сімейних відносин

Тема 1. Проблеми любові та шлюбу. Визначення понять сексуальність, любов та шлюб. Види любові та почуттів. Функції та життєвий цикл сім'ї. Типи мотивації сексуальної поведінки..

Дидактичні засоби: комплект слайдів до графопроектора.

Література: [1, С.53-59, 75-85]

Завдання на СРС: підготовка до семінару, самотестування.

Тема.2 Вибір партнера та шлюбно-сімейна сумісність. Теорії вибору шлюбного партнера. Задоволеність шлюбом. Сімейна сумісність. Фактори, які сприяють розлученню, та фактори, які зміцнюють шлюб.

Дидактичні засоби: комплект слайдів до графопроектора. Відеофільм «Красная Мессалина».

Література: [1, 2, С.40-51, 86-104]

Завдання на СРС: складання тесту Т.Лірі та методика А.Н.Волкової «РОП».

Тема.3 Сімейна конфліктологія. Подружні конфлікти. Причини подружніх конфліктів. Тактики подолання подружніх конфліктів.

Дидактичні засоби - комплект слайдів до графопроектора.

Література: [1, С.106-118]

Завдання на СРС: Тест "Кінетичний малюнок сім'ї" (КМС) Р.Бернса і С.Кауфмана.

Тема 4. Проблема сімейного спілкування. Типи ревнощів, подружні зради. Шість особистісних типів, які вступають у позашлюбні зв'язки.

Дидактичні засоби: комплект слайдів до графопроектора.

Література: [1, 119-129]

Завдання на СРС: підготовка до семінару, самотестування.

Тема 5. Психологія взаємовідношень в сім'ї (психологічні особливості сімейного виховання). Типи деструктивного сімейного виховання. Психологічні ролі дитини в сім'ї. Роль батька в соціалізації дітей. Роль матері в соціалізації дітей.

Дидактичні засоби: комплект слайдів до графопроектора.

Відеофільм „ Психологічні особливості сімейного виховання».

Завдання на СРС: вправа «Сприйняття почуттів»; тест «Типи виховання дітей»

Література: [1, с.159-201;]

Завдання на СРС: підготовка до рольової гри.

IV. III Семінарські заняття

Семінарські заняття проводяться з метою опанування теоретичних та практичних підходів до вирішення проблем таких важливих соціальних інститутів як шлюб та родина. Ознайомити студентів з основними проблемами родини, з тенденціями розвитку родинно-шлюбних стосунків, а також з методами дослідження та корекції родинних проблем., а також контролю за засвоєнням студентами навчального матеріалу.

Методичні рекомендації щодо підготовки студентів до семінарських занять викладені в навчально-методичному посібнику: Плани семінарських занять та методичні вказівки до них з курсу «Етика сімейних відносин» для студентів усіх спеціальностей /сост. Шарапа С.В. – Краматорськ: ДДМА, 2012. –24с.

Нижче подаються теми семінарських занять, плани, поняття до тем, контрольні питання та література.

Семінарські заняття, як і лекційні, побудовані за модульним принципом.

Зміст, обсяг в годинах і методичне забезпечення семінарських занять наведено в таблиці 4.

Таблиця 4 - Зміст, обсяг в годинах і методичне забезпечення семінарських занять

№ Заняття	Найменування теми і питання плану семінарських занять	Назва практичних завдань, які розв'язуються на семінарських заняттях	Навчальна література	години	
				Сем.	СРС

<p><i>Проблеми любові та шлюбу.</i></p> <p>1. Види любові.</p> <p>2. Мотивація до шлюбу.</p> <p>3. Функції та життєвий цикл сім'ї.</p> <p>4. Типи мотивації сексуальної поведінки.</p>	<p>обговорення рефератів</p> <p>Тестові завдання 1-4 за методичними вказівками щодо курсу;</p>	<p>[1, с.52-59;],</p> <p>[2, с.35-37,]</p> <p>[1, с.40-51],</p> <p>[1 с.86-104]</p> <p>[2, с.35-37,]</p>	<p>-</p> <p>2</p>	<p>6</p> <p>8</p>
<p>Тема 2 Вибір партнера та шлюбно-сімейна сумісність.</p> <p>1. Теорії вибору шлюбного партнера.</p> <p>2. Задоволеність шлюбом. 3. Сімейна сумісність.</p> <p>4. Фактори, які сприяють розлученню, та фактори, які зміцнюють шлюб</p>	<p>обговорення рефератів</p> <p>Тестові завдання 4-5 за методичними вказівками щодо курсу;</p> <p>обговорення рефератів</p> <p>Тестові завдання 6-7 за методичними вказівками щодо курсу;</p>	<p>[2, с.35-37,]</p> <p>[1, с.106-118],</p> <p>[2, с.40-47,]</p> <p>[1, с.119-129],</p> <p>[2, с.40-47,]</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>8</p> <p>8</p> <p>6</p>
<p>Тема 3 Сімейна конфліктологія.</p> <p>1. Причини подружніх конфліктів.</p> <p>2. Тактики подолання подружніх конфліктів.</p> <p>Тема 4. Проблема сімейного виховання. Типи деструктивного сімейного виховання.</p> <p>3. Психологічні ролі</p>	<p>обговорення рефератів</p> <p>Тестові завдання 8-9 за методичними вказівками щодо курсу;</p> <p>обговорення рефератів</p> <p>Тестові завдання 10-11 за</p>	<p>[1, с.159-201],</p> <p>[2, с.60-67,]</p> <p>[1, с.159-201],</p> <p>[2, с.60-67,]</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>8</p>

	РАЗОМ		8	36
--	--------------	--	----------	-----------

IV.4 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

На самостійну роботу студентів по вивченню курсу «Етика сімейних відносин» передбачено 36 годин, що складає 68% від аудиторного фонду часу, запланованого програмою дисципліни.

Покладаючись на достатньо високий рівень підготовки аудиторії (студентів другого курсу), на самостійну роботу з курсу «Етика сімейних відносин» заплановані реферати, які поширюють знання студентів по окремим теоретичним і практичним питанням.

Окрім того, об'єктом самостійного рішення повинні бути ситуаційні проблемні вправи та тестові завдання, які опрацьовуються як на семінарському занятті так у процесі самостійної підготовки до занять.

На підготовку студентами кожного індивідуального самостійного завдання заплановано до 5 годин. Час на виконання позааудиторної самостійної роботи наведено в таблиці 5. Час на підготовку до контрольних робіт зафіксовано в таблиці 2.

Перелік питань і практичних завдань для самостійної роботи студентів та обсяг годин по їх вивченню наведено в додатку .

Порядок виконання вище наведених видів самостійної роботи є в методичних вказівках до самостійної роботи студентів „Тестові завдання до самостійної роботи студентів з курсу „Етика сімейних відносин ”.

Навчальним планом дисципліни передбачено 1 контрольну роботу. Контрольна робота охоплює всі теми. Її мета – перевірити знання студентів.

Контрольні завдання на контрольну роботу додаються до робочої навчальної програми в додатку 2.

V МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ВИКЛАДАННЮ ДИСЦИПЛІНИ

На лекціях слід викладати основну частину теоретичного матеріалу, доповнюючи його характерними прикладами. Питання навчального курсу, які, завдяки обмеженості часу навчальних занять, не можуть бути розглянуті на лекціях, повинні бути опановані на семінарських заняттях в ході заслуховування докладів і рефератів. Такого роду питання повинні конкретизувати і деталізувати знання студентів по основних проблемах навчального курсу, які розглядаються на лекціях. Враховуючи достатньо високий рівень студентів, що навчаються на другому курсі, слід підбирати і компонувати лекційний матеріал з орієнтацією на підвищений рівень аудиторії.

Основні цілі семінарських занять:

1) оволодіти психологічними закономірностями функціонування таких важливих соціальних інститутів як шлюб та родина.

2) Ознайомити студентів з основними проблемами родини, з тенденціями розвитку родинно-шлюбних стосунків, а також з методами дослідження та корекції родинних проблем.

Згідно цього, кафедра підбирає відповідні практичні завдання: ситуаційні вправи, тести, проблеми, розробляє рольові ігри, підбирає тематичні відеофільми.

Передбачені слідує форми контролю:

- контрольна робота;
- тематичні тестування;
- реферативне повідомлення.
- виступ з доповіддю на семінарському занятті.

В цілому, оцінка знань студента з дисципліни „ Етика сімейних відносин” здійснюється згідно з діючим в ДДМА положенням „Модульно-рейтингової системи навчання”, яка базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, семінарської). По завершенню курсу учбовим планом передбачено складання модульного контролю.

Оцінювання заліку (навчальних досягнень) студентів при вивченні дисципліни наведено нижче.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується у ДДМА	Оцінка за національною шкалою	Коментарі результатів складання заліку
A	90 - 100	5 (відмінно)	Зараховано (Залік складений успішно)
B	81 - 89	4 (добре)	Зараховано (Залік складений успішно)
C	75 - 80	4 (добре)	Зараховано (Залік складений успішно)
D	65 - 74	3 (задовільно)	Зараховано (Залік складений)
E	55 - 64	3 (задовільно)	Зараховано (Залік складений)
FX	30 - 54	2 (незадовільно)	Не зараховано (залік не складений, але надана можливість повторного складання)
F	0 - 29	2 (незадовільно)	Не зараховано (залік не складений із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінки заліку:

“Зараховано” ставиться, якщо продемонстровано:

- 1) задовільні знання у викладі теоретичного матеріалу з вживанням відповідної термінології і лексики та наведенням відповідних

прикладів;

- 2) припускається мовна помилка, яка не спотворює основний зміст відповіді;
- 3) враховуються семантична насиченість відповіді, повнота викладення, вміння виразити свої думки із наданого питання.

“Незараховано” ставиться, якщо виявлено:

- 1) незнання теоретичного матеріалу курсу і невміння виразити свої думки із запропонованого питання;
- 2) незадовільне вміння і навички практичного застосування стратегічного аналізу та вміння висловити свої думки;
- 3) значні мовні помилки, що спотворюють зміст відповіді;

Протягом складання заліку при необхідності студенту можуть бути поставлені додаткові питання.

VI НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Т.В. Семейная психология:уч пособие. -СПБ.:речь, 2004.
2. Андреева Т.В. Психология современной семьи. Монография,- СПб.: Речь. 2005.
3. Диденко С.В. Психология сексуальності та сексуальних стосунків:навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003.
4. Эйдемилер Е.Г., Юстицкий В.Психология и психотерапия семьи. СПб.: Питер, 1999.
5. Овчарова Р.В.Психологическое сопровождение водительства. -М.: из-во института психотерапии, 2003.
6. Херсонский Б.Г.. Дворяк С.В.Психология и психопрофилактика семейных конфликтов,-К, 1991.
7. Щербатых Ю.В, Психология любви и секса. Популярная энциклопедия. -М.:Эксмо,2005.
8. Шнейдер Л.Б. Семейная психология: Учебное пособие для вузов- М.Академический проект; Екатеринбург Деловая книга, 2005.
9. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. Курс лекций.- М.:Апрель-пресс, из-во ЭКСМО-пресс, 2000.

. СПИСОК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры.—М -, 1988.
2. Захаров А.И. Психотерапия неврозов у детей и подростков Л., 1982—215с.
3. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков.—Л., 1983.—256с.
- 4.Мушина В С. Детская психология.—М., 1999.—352с
- 5.Овчарова Р.Б Технологии: практического психолога образования.—М.,

2000.--448С.

6.Пезешкиан Н, Позитивная семейная психотерапия.— М., 1993.—332с.

7.Сатир В. Как строить свою семью.-- М., 1992.

8.Фрейд З. Психология «Я» и защитные механизмы.— М, 1993

9. Хомятаускас Г. Т. Использование детского рисунка для исследования внутрисемейных отношений // Вопр. Психологии.— 1986,---№1.—С. 165-170

10. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В.В. Семейная психотерапия.— Л., 1990-192с.

ДОДАТОК 1

Перелік практичних завдань і доповідей для самостійного вивчення студентами тем курсу

Таблиця 5 – Перелік практичних завдань, тем рефератів і доповідей для самостійного вивчення студентами курсу “ Працевлаштування та ділова кар'єра ”

№ Теми	Перелік практичних завдань і доповідей для самостійного вивчення студентами тем курсу	Форма звітності	Час на виконання СР
1	Підготовка реферативних доповідей: <ul style="list-style-type: none">• Форми та організації шлюбу та родини, їх джерела та еволюція.• Психологічні особливості та проблеми сучасної родини.• Психологічне здоров'я родини.• Готовність до шлюбу.	Текст доповіді. Зошит для практичних завдань.	2
2	Рішення тестових завдань (1-4): <ul style="list-style-type: none">• Гендерні розбіжності.• Потреби чоловіка та дружини у шлюбно-родинних відносинах.		2
3	Підготовка реферативних доповідей: <ul style="list-style-type: none">• Сімейні сварки та шлюбні конфлікти• Порушення родинних комунікацій.• Феномен «Пробачення» у психології родинних стосунків»• Рішення тестових завдань (5-6):<ul style="list-style-type: none">• „Розв'язання конфліктів”• „Оцінка типів конфлікту”	Текст доповіді Зошит для практичних завдань	4 2

4	Підготовка реферативних доповідей: <ul style="list-style-type: none"> • Ревність та шлюбні зради. • Сімейно-сексуальні дисгармонії. Рішення тестових завдань (7-8):	Текст доповіді. Зошит для практичних завдань.	4
5	Підготовка реферативних доповідей: <ul style="list-style-type: none"> • Матір і дитя: пренатальна єдність. • Батьківство в аспекті пренатальної психології. • Психологічне супроводження батьківства. • Специфіка родинного впливу на виховання Рішення тестових завдань (9-10):	Текст доповіді Зошит для практичних завдань	4
РАЗОМ			16

ДОДАТОК2

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Хімія чи фізіологія любові?
2. Типи любові.
3. Для чого потрібні сімейні міфи?
4. Як зрозуміти вислів “ любов живе три роки”?
5. Мотиви вступу в шлюб.
6. Для чого потрібно знати життєвий цикл сім'ї.
7. Фактори вибору шлюбного партнера.
8. Фактори, що сприяють зміцненню сімейних відносин.
9. Фактори, що сприяють розлученню.
10. Наслідки розлучень для чоловіків та жінок.
11. Причини подружніх конфліктів.
12. Тактики усунення подружніх конфліктів.
13. Проблеми ревнощів і подружніх зрад.
14. Класифікація особистісних типів, які вступають у позашлюбні стосунки.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Варіант 1

1. Розкрийте психологічні ролі дитини в сім'ї.
2. Розв'язати ситуації:
 1. Батько хоче почитати газету. Дитина лізе до нього на коліна. Батько в роздратуванні. Батько: «Ти не повинен заважати людям, коли вони читають».
 2. Мать працює з пирососом. Дитина витягує вилку з розетки. Мати квапиться швидше закінчити роботу. Мати: «Ти - неслухняний хлопчисько! Бешкетник!»
3. Дитина приходить до столу з дуже брудними руками і обличчям. Мати: «Ти

досі так і не став дорослим хлопчиком. Так поводяться тільки малюки! »
3.Прітча.

Варіант № 2

1. Опишіть типи деструктивного сімейного виховання.
2. Розв'язати ситуації:
 1. Дитина відкладає момент, коли потрібно йти лягати спати. Батько з матір'ю бажають поговорити наодинці. Дитина тиняється навколо, пустує, заважає їм розмовляти. Батьки: «Тобі давно пора лягати спати! Ти нам набрид! Ти вже повинен спати. »
 2. Дитина просить, щоб батьки взяли його в кіно, хоча вже протягом декількох днів він не прибирає свою кімнату. Прибирання кімнати - це обов'язок, з приводу якої існує домовленість з батьками. Батьки: «Ти не заслуговуєш на те, щоб піти в кіно, коли ти такий егоїст і так неухажний до людей!»
 3. Дитина цілий день дметься, сумовитий і невеселий. Матері не відома причина. Мати: «Іди сюди. Вистачить дутися! Або розмовляй нормально або йди від мене і там дуйся. Ти занадто щось серйозний сьогодні. »
3. Притча.

Розробник навчальної програми:

викладач кафедри українознавства та гуманітарної освіти Шарапа С.В.